

## UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 23 lutego 2021 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. po rozpatrzeniu wniosku K. D. z dnia 9 lutego 2021 roku odmówił mu przyznania rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

W uzasadnieniu wskazano, że z przedłożonej dokumentacji winno wynikać stanowisko pracy, przynależność resortowa zakładu pracy oraz informacja czy praca w szczególnych warunkach wykonywana była stale i w pełnym wymiarze.

Żaden inny organ ani urząd pracy nie został upoważniony do wystawiania świadectw pracy, jak również świadectw wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Pracownik powinien uzyskać takie dokumenty w momencie rozwiązania umowy o pracę.

Wymogiem jest wykonywanie pracy na stanowiskach, których nazwa stwierdzona na podstawie dokumentacji osobowej musi odpowiadać nazwie stanowisk enumeratywnie wymienionych w resortowych aktach prawnych.

Nie uznano okresu zatrudnienia od dnia 1 sierpnia 1972 roku do dnia 30 czerwca 1991 roku jako pracy w szczególnych warunkach, ponieważ brak powołania charakteru pracy oraz punktu zarządzenia resortowego.

Z uwagi na fakt nie udokumentowania okresu 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze brak podstaw prawnych do przyznania rekompensaty.

(decyzja – k. 19-19 verte plik III załączonych do sprawy akt organu rentowego)

Odwołanie od w/w decyzji wniósł K. D. wnosząc o jej zmianę poprzez przyznanie mu rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W uzasadnieniu skarżący wskazał, że według jego wyliczeń okres pracy w szczególnych warunkach od dnia 1 sierpnia 1972 roku do dnia 30 czerwca 1991 roku wynosi 16 lat, 11 miesięcy, 10 dni, zaś w czasie jego trwania przez cały czas wykonywał pracę na stanowisku piekarza.

(odwołanie – k. 3-4)

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie podnosząc argumentację jak w zaskarżonej decyzji.

(odpowiedź na odwołanie – k. 6-6 verte)

Na rozprawie w dniu 27 września 2021 roku wnioskodawca poparł odwołanie, zaś pełnomocnik ZUS wniósł o jego oddalenie.

(końcowe stanowiska stron – e-protokół z dnia 27 września 2021 roku 00:08:40 – 00:08:58 – płyta CD – k. 20)

### **Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:**

K. D. urodził się w dniu (...).

(okoliczność bezsporna)

W dniu 9 lutego 2021 roku wnioskodawca złożył do ZUS wniosek o emeryturę wraz z rekompensatą.

(wniosek – k. 1-3 verte plik III załączonych do sprawy akt organu rentowego)

Decyzją z dnia 23 lutego 2021 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. po rozpatrzeniu wniosku K. D. z dnia 9 lutego 2021 roku przyznał mu emeryturę od dnia 8 lutego 2021 roku, tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego.

Podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego zewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. Emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia, dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę.

- kwota składek zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji wynosi 21933,70 zł
- kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wynosi 516313,30 zł
- średnie dalsze trwanie życia wynosi 217,60 m-cy
- wyliczona kwota emerytury wynosi 2473,56 zł

Wysokość emerytury została obliczona zgodnie z zasadami określonymi w art. 26 ustawy emerytalnej:

$(\dots,70 + (\dots),30) / 217,60 = 2473,56 \text{ zł.}$

Emerytura z FUS po waloryzacji przysługuje w kwocie: od 01-03-2021 - 2578,44 zł

Od 01-04-2021 obliczona emerytura brutto wynosi 2578,44 zł.

(decyzja – k. 16-18 plik III załączonych do sprawy akt organu rentowego)

W dniu 23 lutego 2021 roku organ rentowy wydał zaskarżoną decyzją odmawiającą wnioskodawcy przyznania rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

(decyzja – k. 19-19 verte plik III załączonych do sprawy akt organu rentowego)

Ze świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 2 lipca 2002 roku wynika, że K. D. zatrudniony był w Gminnej Spółdzielni (...) w upadłości od dnia 1 sierpnia 1972 roku do dnia 30 czerwca 1991 roku i w tym okresie od 1 sierpnia 1972 roku do 26 października 1975 roku i od 18 października 1977 roku do 30 czerwca 1991 roku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace piekarza na stanowisku piekarza wymienionym w wykazie A X dziale I stanowiącego załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku (Dz.U. nr 8 poz. 43 z 1983 r.) / przepisy branżowe – załącznik do uchwały Zarządu Głównego (...) z dnia 25 lipca 1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w Spółdzielczości Rolniczej Dz. X poz.11.

Ze świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach wynika także, że wnioskodawca w okresie od dnia 27 października 1975 roku do dnia 17 października 1977 roku przebywał w wojsku.

(świadectwo – k. 10 plik III załączonych do sprawy akt organu rentowego, zeznania świadka H. Ł. na rozprawie w dniu 27 września 2021 roku e-protokół (...):02:55 – 00:05:11 – płyta CD – k. 20, zeznania świadka A. S. na rozprawie w dniu 27 września 2021 roku e-protokół (...):05:11 – 00:06:26 – płyta CD – k. 20)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o całokształt materiału dowodowego zebranego w sprawie, w szczególności o dokumenty zawarte w załączonych do akt sprawy aktach ZUS, a także na podstawie zeznań powołanych w sprawie świadków: H. Ł. oraz A. S., uznając je w całości za wiarygodne, nie znajdując żadnych podstaw by kwestionować ich szczerość i zgodność z rzeczywistym stanem rzeczy. Są one spójne, konsekwentne i wzajemnie się potwierdzają. Nie ulega wątpliwości Sądu, że wnioskodawca będąc zatrudniony w Gminnej Spółdzielni (...) w upadłości w okresie od dnia 1 sierpnia 1972 roku do dnia 30 czerwca 1991 roku, wykonywał prace w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku piekarza od dnia 1 sierpnia 1972 roku do dnia 26 października 1975 roku i od dnia 18 października 1977 roku do dnia 30 czerwca 1991 roku. Podkreślenia również wymaga, iż organ rentowy nie przedstawił dowodów przeciwnych do zaprezentowanych przez wnioskodawcę.

Odnosnie kwestii odbywania przez wnioskodawcę służby wojskowej od dnia 27 października 1975 roku do dnia 17 października 1977 roku tutejszy sąd szerzej wypowie się na gruncie rozważań prawnych.

### **Sąd Okręgowy zważył, co następuje:**

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Stosownie do art. 2 pkt. 5 i art.21 ust.1 ustawy o emeryturach pomostowych (tj. Dz. U. z 2018 r. poz. 1924) rekompensata stanowi odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabyły prawa do emerytury pomostowej.

Zgodnie z art.21 ust.1 ustawy o emeryturach pomostowych rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat. Stosownie do treści ust. 2 tego przepisu rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W myśl art. 23 ust.1 i 2 powołanej ustawy ustalenie rekompensaty następuje na wniosek ubezpieczonego o emeryturę; rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, o którym mowa w przepisach art. 173 i art. 174 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Artykuł 2 pkt 5 i art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych formułują dwie zasadnicze przesłanki nabycia prawa do rekompensaty, tj.:

- 1) nienabycie prawa do emerytury pomostowej,
- 2) osiągnięcie okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach i rentach z FUS wynoszącego co najmniej 15 lat.

Przesłanką negatywną zawartą w art. 21 ust.2 ustawy o emeryturach pomostowych jest nabycie prawa do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W literaturze podkreśla się, że wykładnia przepisu art. 21 ust.2 ustawy o emeryturach pomostowych nie może prowadzić do absurdalnego wniosku, że prawo do rekompensaty przysługuje wyłącznie tym osobom, które nie nabyły prawa do jakiegokolwiek emerytury z FUS. Skoro zgodnie z art.23 ustawy o emeryturach pomostowych rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, a zgodnie z art. 173 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS kapitał początkowy ustala się dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., za których były opłacane składki na ubezpieczenie społeczne przed dniem 1 stycznia 1999 r., to warunek sformułowany w art. 21 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych należy rozumieć w taki sposób, że rekompensata jest adresowana wyłącznie do ubezpieczonych objętych systemem emerytalnym zdefiniowanej składki, którzy przed osiągnięciem podstawowego wieku emerytalnego nie nabyli prawa do emerytury z FUS obliczanej według formuły zdefiniowanego świadczenia. Przyjąć tym samym również należy, że rekompensata nie przysługuje tym ubezpieczonym, którzy zostali objęci ubezpieczeniem społecznym lub rozpoczęli służbę po 31 grudnia 1998 roku.

Analiza układu warunkującego prawo do emerytury pomostowej prowadzi do wniosku, że świadczenie to przysługuje tym pracownikom, którzy osiągnęli co najmniej 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art.32 ust.1 i 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ale nie nabyli prawa do emerytury pomostowej z powodu nieuznania ich pracy za wykonywaną w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych (tak M. Zieleniecki - Komentarz do art.21 ustawy o emeryturach pomostowych, LEX).

Stosownie natomiast do treści art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2021.0.291 t.j.), za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości

lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia w podmiotach, w których obowiązują wykazy stanowisk ustalone na podstawie przepisów dotychczasowych.

Z kolei art. 32 ust.4 ustawy emerytalnej stanowi, że wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych, to jest na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz.43 ze zm.).

Z § 1 cytowanego rozporządzenia wynika, że jego treść stosuje się do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, wymienione w § 4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia. Przepis § 2 ust.1 rozporządzenia ustala, że za okresy uzasadniające nabycie prawa do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu uważa się okresy, w których praca w szczególnych warunkach jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

W świetle § 2 ust. 1 wskazanego rozporządzenia oraz zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przy czym powyższe okoliczności pracownik jest obowiązany udowodnić (por. wyrok Sądu Najwyższego z 15 grudnia 1997 r. II UKN 417/97 – (...) i US (...) i wyrok Sądu Najwyższego z 15 listopada 2000 r. II UKN 39/00 Prok. i Prawo (...)).

Stosownie do § 2 ust. 2 rozporządzenia okresy takiej pracy stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według określonego wzoru, lub świadectwie pracy.

Brak takiego świadectwa lub jego zakwestionowanie przez organ rentowy nie wyklucza jednak dokonania ustalenia zatrudnienia w warunkach szczególnych innymi środkami dowodowymi w toku postępowania sądowego.

Stanowisko takie wielokrotnie zajmował również Sąd Najwyższy, który między innymi w wyroku z dnia 2 lutego 1996 r., II URN 3/95, OSNAP 1996/16/239 stwierdził, że w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokości mogą być udawadniane wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w Kodeksie postępowania cywilnego.

Ograniczenia dowodowe zawarte w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. Nr 10, poz. 49 z późn. zm.) dotyczą wyłącznie postępowania przed tymi organami.

W niniejszym postępowaniu Sąd jednoznacznie ustalił, że wnioskodawca będąc zatrudniony w Gminnej Spółdzielni (...) w upadłości w okresie od dnia 1 sierpnia 1972 roku do dnia 30 czerwca 1991 roku, wykonywał prace w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku piekarza od dnia 1 sierpnia 1972 roku do dnia 26 października 1975 roku i od dnia 18 października 1977 roku do dnia 30 czerwca 1991 roku. Wskazać należy, że zeznania powołanych w sprawie świadków którzy w tym samym czasie pracowali razem ze skarżącym są w tym względzie spójne. Dodać należy, że organ rentowy nie podważał w toku procesu wartości dowodowej zeznań świadków.

Do prac wykonywanych w warunkach szczególnych, stosownie do Działu X pod poz. 11 wykazu A - załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze zalicza się prace przy wypieku pieczywa.

Dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy. Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki

wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze. Przy ustalaniu okresów pracy w szczególnych warunkach, wymaganych do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, nie jest dopuszczalne zaliczanie innych równocześnie wykonywanych prac w ramach dobowej miary czasu pracy, które nie oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika w stopniu powodującym wcześniejszą utratę zdolności do zatrudnienia i nie zostały wymienione w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 kwietnia 2014 r., II UK 395/13, Lex Nr 1455235).

Praca wnioskodawcy na stanowisku piekarza odpowiada pozycji 11 działu X w/w rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, a zatem była to praca w warunkach szczególnych.

Abstrahując od powyższego, odnośnie odbywania przez skarżącego służby wojskowej od dnia 27 października 1975 roku do dnia 17 października 1977 roku tutejszy sąd pragnie nadmienić, iż zgodnie z art. 108 ust. 2 ustawy (obowiązującym od 1.01.1975 r. do 31.08.1979 r.) czas odbywania zasadniczej lub okresowej służby wojskowej wliczał się pracownikowi do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem, jeżeli po odbyciu tej służby podjął on zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym był zatrudniony przed powołaniem do służby. Szczegółowe zasady zaliczenia zasadniczej służby wojskowej do okresu zatrudnienia i uprawnień z tym związanych zostały na podstawie delegacji z art. 108 ust. 1 ustawy z 21.11.1968 r. uregulowane w wykonawczym rozporządzeniu Rady Ministrów z 22.11.1968 r. w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy i ich rodzin. W § 5 ust. 1 wskazywało ono, że pracownikowi, który podjął zatrudnienie po odbyciu służby, zaliczało się okres odbytej służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakresie uprawnień uzależnionych od ilości lat pracy w danym zakładzie lub gałęzi pracy oraz w zakresie szczególnych uprawnień uzależnionych od wykonywania pracy na określonym stanowisku lub w określonym zawodzie.

W związku z powyższym, mając na uwadze fakt, iż ubezpieczony od dnia 27 października 1975 roku do dnia 17 października 1977 roku pełnił czynną służbę wojskową zaś 18 października 1977 roku (w ciągu 30 dni) podjął pracę na tym samym stanowisku jak uprzednio, w tej samej gałęzi - należało cały okres pełnienia służby wojskowej zaliczyć do stażu pracy w warunkach szczególnych.

W tych okolicznościach należało stwierdzić, że ubezpieczony spełnia przesłanki do uzyskania dochodzonego od organu rentowego prawa do rekompensaty.

Zgodnie z art. 23 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych ustalenie rekompensaty następuje na wniosek ubezpieczonego o emeryturę.

Na mocy art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu, z uwzględnieniem ust. 2.

Mając na względzie powyższe, należało zmienić zaskarżoną decyzję o czym Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 477<sup>14</sup> § 2 k.p.c. w sentencji wyroku.

Zarządzenie: odpis wyroku z uzasadnieniem

doręczyć pełnomocnikowi ZUS S. K. wypożyczając

akta rentowe.